

Література:

1. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік: від рахівництва до інтервованої інформаційної системи // Бухгалтерський облік і аудит. – 1998. №5. – С.9-17.
2. Пушкар М.С. Тенденції та закономірності розвитку бухгалтерського обліку в Україні (теоретико-методологічні аспекти): Моногр. /М.С. Пушкар. - Тернопіль: Економічна думка, 1999. - 422с.
3. Щирба М.Т. Облікова політика в системі управлінського обліку: моногр./ М.Т. Щирба. - Тернопіль: ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ», 2011. – 340с.

УДК 657

Домбровська Н.Р.,

к.е.н., доцент кафедри аудиту, ревізії та аналізу,
Тернопільський національний економічний університет

ПОБУДОВА ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН ПІДПРИЄМСТВА: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Якісна економічна інформація, акумульована обліковою системою господарюючого суб'єкта за звітний період, має забезпечувати можливість приймати зважені економічні рішення, скеровані на оптимізацію функціонування підприємства і його подальший розвиток з метою нарощування потенціалу власного капіталу за рахунок заробленого прибутку. Звіт про фінансовий стан (Баланс) є ключовою формою фінансової звітності, яка дає змогу зовнішнім і внутрішнім користувачам інформації оцінити фінансовий стан підприємства.

Аналіз розбіжностей між вітчизняними та міжнародними обліковими стандартами стосовно Звіту про фінансовий стан (Балансу) – важливе завдання наукових досліджень. Декотрі науковці, зіставляючи вимоги вітчизняних і міжнародних стандартів, відзначають, що для міжнародних стандартів не характерна жорстка регламентація побудови балансу. С. Голов класифікує відмінності за критеріями формату балансу, поділ статей у балансі на поточні та непоточні активи, поточні та непоточні зобов'язання, ступінь деталізації інформації, фінансові активи, інвестиції в асоційовані підприємства [1, с. 182]. О. Петрук, аналізуючи відмінності, виокремлює невстановлений в МСФЗ порядок ліквідності, окремі термінологічні неузгодженості та специфіку застосування оцінки за справедливою вартістю [2, с. 105].

У МСБО 1 наведено мінімальний перелік статей Звіту про фінансовий стан та передбачено можливість приєднання додаткових статей, заголовків та проміжних підсумків, якщо це доречно. Слід відзначити, що такої можливості в П(С)БО 2 не передбачено. Орієнтовний перелік рядків Звіту про фінансовий стан (Балансу) згідно МСБО 1 такий: основні засоби; інвестиційна нерухомість; нематеріальні активи; фінансові активи; інвестиції, обліковані із застосуванням методу участі в капіталі; біологічні активи; запаси; торговельна та інша

дебіторська заборгованість; грошові кошти та їхні еквіваленти; загальна сума активів, класифікованих як утримувані для продажу, та активи, включені у ліквідаційні групи, класифіковані як утримувані для продажу відповідно до МСФЗ 5 “Непоточні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність”; торговельна та інша кредиторська заборгованість; забезпечення; фінансові зобов’язання; зобов’язання та активи щодо поточного податку, як визначено в МСБО 12 “Податки на прибуток”; відстрочені податкові зобов’язання та відстрочені податкові активи, як визначено в МСБО 12; частка меншості, подана у власному капіталі; випущений капітал і резерви, що відносяться до акціонерів материнського підприємства [3].

Окрім того, згідно МСБО 1, безпосередньо у Звіті про фінансовий стан слід наводити рядки, призначені для розкриття інформації щодо:

– загальної суми активів, класифікованих як утримувані для продажу, та активів, включених у ліквідаційні групи, класифіковані як утримувані для продажу відповідно до МСФЗ 5 “Непоточні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність”;

– зобов’язання, включені у ліквідаційні групи, класифіковані як утримувані для продажу відповідно до МСФЗ 5 [3].

Слід відмітити, що змінами до П(С)БО 2 передбачено окремі рядки Звіту про фінансовий стан для ілюстрування інформаційного масиву щодо довгострокових активів, утримуваних для продажу, активів групи вибуття, зобов’язань, пов’язаних з довгостроковими активами, призначеними для продажу чи групами вибуття, та інвестиційної нерухомості [4]. Вимоги вітчизняного стандарту щодо розкриття сум фінансових активів і фінансових зобов’язань різняться від Міжнародних стандартів, якими передбачається розкриття інформації в Балансі щодо названих об’єктів окремими рядками.

Варто зауважити, що розбіжність між П(С)БО 2 і МСБО 1 щодо розкриття окремим рядком в Звіті про фінансовий стан сум інвестицій в асоційовані підприємства, які обліковують методом участі у капіталі, описану С. Головим [1, с. 182], врегульовано. У звіті про фінансовий стан відведено окрему позицію для розкриття інформації щодо довгострокових фінансових інвестицій, які обліковуються за методом участі у капіталі інших підприємств.

Логічний аналіз методики формування статей Балансу дає підстави ствердити, що значну кількість розходжень між П(С)БО і МСФЗ щодо методик визнання в обліку нематеріальних активів, основних засобів, запасів, дебіторської заборгованості і зобов’язань, усунуто у процесі опрацювання змін і доповнень до національних облікових стандартів. Однак, застаються певні розбіжності між нормами вітчизняних і міжнародних стандартів, які стосуються не тільки процедури розкриття інформації у фінансовій звітності, а й методики обліку окремих об’єктів.

Отже, в умовах глобалізації економіки в цілому та облікової сфери зокрема, вагоме значення має процес стандартизації фінансового обліку і звітності з метою полегшення встановлення міжнародних зв’язків. В Україні Баланс складається відповідно до національних положень, тому пріоритетним вектором розвитку облікової практики у сфері складання звітності є

стандартизація принципів побудови Звіту про фінансовий стан (Балансу) та іншого фінансового звітування, нівелювання всіх відмінностей для розуміння та зіставності фінансових звітів українських підприємств.

Література:

1. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку : [монографія] / С. Ф. Голов. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 522 с.
2. Петрук О. Гармонізація національних систем бухгалтерського обліку: [монографія] / О. Петрук. – Житомир : ЖДТУ, 2005. – 420 с.
3. Міжнародні стандарти фінансової звітності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>
4. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>

УДК 657.411

Железняк Н.В.,

к.е.н., ст. викладач кафедри обліку у виробничій сфері,
Тернопільський національний економічний університет

ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Незважаючи на чисельну кількість наукових досліджень обліку власного капіталу підприємств сільського господарства, в Україні й досі залишається проблема відображення його у відповідності з потенціалом останніх.

На сільськогосподарських підприємствах у складі функціонуючого капіталу не рахується вартість землі, що значно викривлює облік його реальної суми. В ринкових умовах таке ігнорування нерідко призводить до рейдерського захоплення підприємств, акції яких скуповуються практично за демпінговими цінами. Ситуація, коли власний капітал включає лише фізичну складову, як зазначає П. Саблук, а поза ним залишається вартість землі, призводить до диспаритетних перекосів у ціноутворенні, не дозволяє державі виконати основну її функцію – відпрацювати дійовий економічний механізм регулювання міжгалузевих відносин [2, 48].

Якщо й далі нехтувати цією проблемою, то реальна сума власного капіталу сільськогосподарських підприємств завжди буде неспівставною з капіталом переробних підприємств, а тому розподіл додаткової вартості, створеної у сфері виробництва сировини та її переробки, далі буде здійснюватись за викривленими пропорціями.

Стосовно облікового забезпечення вартості землі, то у Плані рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій і організацій вже передбачено необхідний для їхнього відображення субрахунок 101 „Земельні ділянки”. Отже на рахунку 40 „Зареєстрований (пайовий) капітал” за правилом подвійного запису дебет 101, кредит 40 буде